

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN IN OOSTENDE

door Norbert HOSTYN

*de laatst gepubliceerde aflevering was : CCX-Rode varkens (2015/95)
sigel SAOBB staat voor : Stadsarchief Oostende, Beeldbank*

CCXI – VISSERSSLOEPEN OP GEVELTOPPEN POORT VAN OUDE VISMIJN

Eertijds op Oosteroever

Als bekroning van de twee voornaamste geveltoppen van de tijdens het interbellum gebouwde vismijn (architect Minnaar) was er telkens een gesculpteerde visserssloep met een drietal vissers die een net binnenhalen.

De beeldhouwer was de Gentenaar Theo Soudeyns.

Ca. 1934-1935 (in 1935 werd de vismijn in gebruik genomen)

De Vismijn werd vernield tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Geen idee of de sculpturen gerecupereerd werden, en zo ja, waar ze zich bevinden.

Theo Soudeyns (1860-1948) maakte portretbustes en vrijstaande beelden (oa. voorstellingen van arbeiders); voor de gevel van het Gentse stadhuis vervaardigde hij drie beelden; hij is ook de auteur van het oorlogsgedenkteken op de Gentse wijk Ekkerghem en van het Rolliersmonument in Sint-Niklaas (1906); we citeren ook nog het imposante “Gedenkteken der Verbonden Landen 1914-1918”.

Hij maakte enkele portretbusten en epitafen speciaal voor op grafzerken van Gentse vooraanstaanden (Westerbergraafplaats, Campo Santo). Als adres vonden we in Franstalige catalogi Rue de la Saugé 9 in Gent.

Soudeyns vervaardigde ook de eerder besproken bronzen huldeplaquettes met portretten van Anseele, Baels en Moreaux (1934) in het bestuursgebouw van de vismijn (zie De Plate 1986/10); ook van zijn hand is het busteportret van de Oostendenaar prof. Julius MacLeod, door zijn familie geschonken aan het Studentenhuis Julius MacLeod in de Sint-Pietersnieuwstraat in Gent, maar nu in het peristilium van de aula van de RUG in de Volderstraat. “De Plate” bezit een gipsen versie van deze buste (zie De Plate 1982/13)

CCXII – HEILIGENBEELDEN OP GEVEL VAN O.L.VROUWKERK HAZEGRAS

Eertijds Graaf de Smet de Naeyerlaan

Architect van het kerkgebouw was Felix Laureys. Kerk gebouwd in 1862-1864.

Drie heiligenbeelden sierden de voorgevel : O.L.Vrouw met kind (in een nis centraal onder de toren), en twee heiligenbeelden in nissen in boven de ramen in de gevels van zijbeuken : Petrus (?), Paulus (?).

De plaatsing dateert van veel latere datum dan de ingebruikname van de kerk want op vroeg beeldmateriaal is er geen spoor van. De drie beelden waren nog aanwezig op het ogenblik dat de kerk gesloopt werd in de lente van 1996.

Identiteit van de beeldhouwer is onbekend. Mogelijks – en zeer waarschijnlijk- commerciële beelden en dus géén unieke stukken.

Iconografie :

Op een foto uit ca. 1910 (OOIB3/74) zijn nog geen beelden te zien

De Plate, fotoverzameling 2005/0883

Prentkaart Photo Tropic (met foto genomen tijdens de sloop). Daarop zijn de drie gevelbeelden nog te zien.

CCXIII – MARIABEELD OP VOORGEVEL SCHOOL EN KLOOSTER (1938) AARTSHERTOGSTRAAT

Aartshertogstraat 24-26

Klooster en kloosterschool van de Congregatie van de zusters van O.L.Vrouw ten Bunderen van Moorslede. Architect was Henri Carbon (1937-1938)

Mariabeeldje in nis boven de deur. In de trant van deze van het huis De Wispelaere uit Brugge.

CCXIV - “HANDEN”

Voorm. Ziekenhuis H. Hart, Gouwelozestraat 100

Ziekenhuis en materniteit gebouwd in de jaren '70 van vorige eeuw ter vervanging van het verouderde complex hoek Frère Orbanstraat/Ooievaarslaan; anno 2018 alweer vervangen door nieuwbouw.

Basreliëf (in beton?) aan de inkom van het voormalig Ziekenhuis H. Hart in de Gouwelozestraat. Het was een voorstelling van een groot aantal handen, wellicht verwijzend naar begrippen als helpende hand, solidariteit....
Ontwerper onbekend.

Iconografie :
SAOBB, M014785

CCXV – MONUMENTALE DECORATIE ZIEKENHUIS AZ DAMIAAN

Gouwelozestraat & Konterdamkaai

Tussen 2007 en 2012 werd een nieuwe vleugel aangebouwd aan het AZ Damiaan, het vroegere Ziekenhuis H. Hart. Eens voltooid, verhuisde het Ziekenhuis Sint-Jozef in het najaar 2012 naar de campus aan het Maria-Hendrikapark. De gebouwen aan de Nieuwpoortsesteenweg werden herbestemd. Na 2012 gingen de renovatiewerken aan het AZ Damiaan nog verder door.

Voor de artistieke invulling van het bouwproject (een wettelijke verplichting) ging de ziekenhuisdirectie ten rade bij PMMK-directeur in ruste Willy Van den Bussche. Uit een selectieprocedure kwamen finaal vier kunstenaars naar voor die elke een deel van de decoratie mochten invullen : Kamagurka (Nieuwpoort, 1956), Johan Tahon (Menen, 1965), Nick Ervinck (Roeselare, 1981) en Luc Van Soom (Rijkevorsel, 1956). Er kwamen kunstwerken zowel binnen als buiten. Dat alles mocht een slordige 400.000 euro kosten.

Ingehuldigd op maandag 17 december 2012.

Van Soom had al een sculptuur staan in Oostende (“Pallas”, zie 88/22).

Luc Van Soom :

-Walking to Magdalena (metalen bomen met takken die eindigen op een lichtbron)

-Tussen waken en slapen : een menselijke figuur die balanceert met in elke hand een grote bol

Nick Ervinck :

-YAROPRA (grillige banksculptuur met de voor Ervinck typische gele organische elementen)

Johan Tahon :

“De kamer van kwarts” : twee wanden in de stille ruimte bekleed met ceramische tegens waarin in laagrelief een man en een vrouw staan afgebeeld. Centraal staat een sokkel met daarop een groot ruw kristal.

Kamagurka :

“spiegelei-sculpturen” : sculpturen op een witte bodem zoals het wit van een spiegelei; de figuren zelf in geel (net als de eierdooier). Eén op elke verdieping : in de inkomhall (kip) en verder bij elke uitgang van de lift op de verdiepingen : olifant (“cholesterolifant”), steigerend paard (paardenoogpaard), menselijke figuur met “leemte” in linker been, “zwevend” spiegelei... De filosofie achter dit alles is het ei als kiem van alle leven.

Literatuur :

De Zeewacht, 14 december 2012

Uit in Oostende, april 2015

Websites :

www.azdamiaan.be

www.nickervinck.be

www.johantahon.be

www.kamagurka.com

Iconografie :

SAOBB M016523, M016670, M020334

CCXVI – ZINGEND ZOALS GEBEKT

Kazernelaan 1; VLC De Geuzetorre

Zes meter hoog bronzen sculptuur in de inkomhall van “De Geuzetorre” (geopend in 1999) van de hand van beeldhouwer Jimmy Huys. Geplaatst in een waterpartij.

CCXVII – GEDENKTEKEN GESNEUVELDEN WERELDOORLOGEN ZANDVOORDE

Zandvoordedorpstraat

afgeknotte obelisk bekroond met kruis; versierd met militaire symboliek in basreliëf.

Iconografie :

SAOBB, M015482

CCXVIII – GEDENKTEKEN GESNEUVELDEN WERELDOORLOG I TE STENE

Monument voor de gesneuvelden 1914-1918, ingehuldigd op 30 mei 1920 op het kerkhof voor de Sint-Annakerk.

Uitgevoerd als een obelisk met bovenop een kruis; uitgevoerd door steenkapper J. Gosset uit Middelkerke.

Uitvoerig beschreven door Daniël Deschacht in : *Stene, 1914-1918*, Oostende, 2015, blz. 9-61.

CCXIX – GEDENKTEKEN GESNEUVELDEN BEIDE WERELDOORLOGEN EN OORLOG IN KOREA TE STENE

Op 27 december 1970 ingehuldigd door burgemeester Maurits Dewitte.
Zie : Daniël Deschacht in : *Steene, 1914-1918*, Oostende, 2015, blz. 12.

CCXX – GEDENKTEKEN DOUAIRIERE MARIE DE HEMPTINNE

eertijds lokaal NVI-FNI, Frans Musinstraat 38

Huldeplaket met portret voor Douairière Marie de Hemptinne (geboren Marie Morren; 1865-1957)

Zij was weldoenster van het NVI-FNI (Nationale Vereniging van Invaliden)(oorlogsinvalieden 1914-1918), maar ook van het weeshuis van de Dochters van Liefde in de Langestraat 87.

Ze was de echtgenote van Louis Paul de Hemptinne, volksvertegenwoordiger (Gent, 1855-Oostende, 1913)

Onthuld in juli 1962 in het lokaal van de NVI, Huize de Hemptinne, Frans Musinstraat 38. De ontwerper was kunstenaar Jan De Lee (Oostende, 1932-2000) (zie De Plate 94/281). Huidige bewaarplaats onbekend.

In het weeshuis in de Langestraat 87 kwam ongeveer tegelijkertijd een soortgelijk plaket (nu verz. OHGK De Plate)(zie De Plate 90/247).

Literatuur :

over Marie de Hemptinne : P. Damman, in : Jaarboek West-Vlaamse Gidsenkringen 2014.

Iconografie :

SAOBB, FT/C1808

CCXXI – BUSTEPORTRET GASTON DURIBREUX

Oostende, Stadsbibliotheek Kris Lambert, Karel Jonckheereplein

Jaren na het plaatsen van de portretkop van Karel Jonckheere kwam er in de stille leeszaal van de bibliotheek een tweede portretsculptuur van een Oostends auteur bij : Gaston Duribreux.

De buste in witbakkende klei is van de hand van de Bredense amateur-beeldhouwer André Huygebaert. Ze is in bezit van de kleinzoon van de auteur, Frédéric Duribreux en is door hem in langdurige bruikleen gegeven. Ze werd geplaatst op 29 maart 2017.

André Huygebaert (Bredene, 1931-Oostende, 2017) was bakker van beroep en had zijn zaak in Bredene. Hij ontpopte zich op later leeftijd als autodidactisch beeldhouwer. In 2011 had hij een retrospectieve in Bredene.

CCXXII – NIEUWE ZON – ANIMA/ANIMUS

Maria-Hendrikapark; Spiegelmeer

Bronzen sculptuur, 8 m. hoog.

Door beeldhouwer Johan Tahon.

Al in 2003 kon Oostende kennis maken met de sculptuur van Johan Tahon : “V.(ENUS) HILL”, het opvallende langgerekte witte beeld dat op de oosteroever stond opgesteld tijdens Beaufort 2003. Toen een keuze van Willy Van den Bussche, conservator van het PMMK. Op aangeven van Van den Bussche was Tahon ook één van de kunstenaars die tekende voor de artistieke invulling van de nieuwe ziekenhuis-campus AZ Damiaan (2012)(zie hoger).

De aankoop van “Nieuwe Zon” werd goedgekeurd in de Gemeenteraad van 23 maart 2012... .. maar er werd pas op 5 april 2012 om het verplichte advies gevraagd aan de Cultuurraad. De plaatsing, midden in het zgn. Spiegelmeer, gebeurde op maandag 14 januari 2013.

Het beeld is *“een verwijzing naar het dieper menselijke, het archetypische en de mythe. Richtingsaanwijzer naar het mysterie “mens”.*

Literatuur :

De Grote Klok, december 2012

De Zeewacht, 11 januari 2013

Iconografie :

SAOBB, M016993

CCXXIII - ROCK STRANGERS

Zeeheldenplein

“...Ze zijn elf meter hoog. De Oostendenaren die tot voor kort klaagden dat de windmolens op de Thorntonbank hun zeezicht zouden belemmeren, hadden beter daar hun energie voor opgespaard.” (Tom Heremans, in : dS weekblad, 9 juni 2012)

“..er verandert veel, waardoor je je verleden stukje bij beetje ziet afbrokkelen. De bibliotheek aan het Wapenplein heeft plaats moeten ruimen voor een winkelcomplex, en als je nu over de Albert I-promenade wandelt, kom je voorbij die lelijke dingen van Arne Quinze. Dat past daar niet : stel je eens voor dat je daar een appartement hebt en er elke dag op moet kijken!” (Gunter Lamoot, in : Humo, 4 juli 2017)

Kunstenaar : Arne Quinze (pseud. Van Arne Van Collie)(°1971)

“Rotsblokken” van uiteenlopende “gedekte” vormen en hoogten; stevig in de vloer verankerde holle constructies uitgevoerd in staal en geverfd in een fel, agressief fluo-oranjerood. De kunstenaar noemt zijn ruimtelijke installatie een “clustersculptuur”. Ze illustreert de betrachting van de kunstenaar “om van steden wereldwijd openluchtmusea te maken waar de kunst tussen de mensen staat”.

Aangekocht door de Stad Oostende à 484.000 euro en geplaatst op het terzelfdertijd gerenoveerde Zeeheldenplein in mei-juni 2012 in het kader van Beaufort 2012. Tijdens Beaufort 2012 was het plein overigens verre van afgewerkt.

Van op het bord met duiding dat tijdens Beaufort 2012 bij Rock Strangers stond, namen we de volgende tekst over : *“Arne Quinze ontwikkelde voor de Stad Oostende een sculpturencluster onder de naam Rock Strangers : vreemde objecten die opduiken op locaties waar je ze het minste zou verwachten. Ze hebben een opvallend effect op de urbane en architecturale context van de omgeving. Quinze bekritiseert met zijn sculpturen de steeds sterkere veralgemening in de stedenbouw. Zijn Rock Strangers voegen echter een assertieve, kleurige noot toe aan de grijze, neutrale omgeving.”*

In de loop van dinsdag 15 mei werden de vier reeds geplaatste elementen (dit gebeurde op 3 mei) verwijderd en terug naar het atelier van de kunstenaar gebracht voor een extra verflaag. De verf bleek na enkele weken in openlucht reeds te verkleuren. Eigenaardigheid : in de nacht van 14 op 15 mei werden nog 2 elementen aangevoerd per vrachtwagen. Een maat voor niets dus. Vanaf woensdag 30 mei werden alle elementen definitief geplaatst. En enkele dagen voor de officiële voorstelling werd nog druk geretoucheerd met de verfspuit.

Het heraangelegde Zeeheldenplein werd op 22 september 2012 feestelijk heropend. Amper op drie weken voor de gemeenteraadsverkiezingen. Al die tijd (vanaf juni dus) moest “Rock Strangers”, officieel deel uitmakend van de prestigieuze zomertentoonstelling “Beaufort”, van op afstand en van achter hekkens bewonderd worden...

Aan de plaatsing van “Rock Strangers” was een tentoonstelling in de Venetiaanse Gaanderijen gekoppeld. Er verscheen ook een publicatie bij Frame Publishers, een box met dvd's en boeken over "Rock Strangers" en een ander project, "My Secret Garden". De teksten waren van Saskia De Coster.

Op 16 mei 2017 startten de opfriswerken aan de inmiddels fel gehavende sculptuur. Ze duurden - in twee fasen- tot 10 augustus 2017 . De nieuwe kleur werd “ferrarirood” zonder dat agressieve fluorescerende effect van voorheen.

Merkwaardige overeenkomsten -op de kleur na- zijn er met de zgn. “Implosion sculptures” van de Duitse beeldhouwer Ewerd Hilgemann (°Witten, 1938). Een concept dat hij al sedert 1984 uitwerkt. Eerst door metalen volumes van groot hoogte naar beneden te laten vallen, later door metalen volumes luchtledig te trekken waardoor ze “imploderen”.

Nooit een buitensculptuur geweten in Oostende die van de eerste dag zo druk gefotografeerd, gecontesteerd en becommentariëerd werd. En gehypet; niet in het minst door inbreng van de zgn. “sociale media”, radio en TV.

Literatuur :
informatief :

De Grote Klok, juni 2012

Saskia De Coster, Rock Strangers, (Frame Publishers)

polemisch :

De Standaard, 29 juni 2012

De Morgen, 2 juli 2012

Dagboek van een aangespoelden, 82, september 2012

Media :

FOCUS-WTV (diverse nieuwsitems 2012)

één, Villa Vanthilt, dinsdag 19 juni 2012

De Standaard (editie Regio West-Vlaanderen), 8 april 2015, p. 33

Iconografie :

-SAOBB, M015424; M018027; M019302; M019303; M019304; AF/F5895

CCXXIV -SiutlepS

Begeleidingstehuis De Brem, Leander Vanmassenhovestraat (Stene Dorp)

Kindvriendelijk kunstwerk door de Kortemarkse beeldende kunstenaar Nick Ervinck (°Roeselare, 1981).

Het kunstwerk "SuitlepS" ontstond in samenspraak met de kinderen van De Brem.

Het werd gerealiseerd en geplaatst in 2013.

Nick Ervinck plaatste tijdens Beaufort04 (2012) al een opvallende gele sculptuur in de duinen van Bredene.

Literatuur :

Sociaal Huis met Zilverkrant, september-oktober 2012, p. 11.

Sociaal Huis krant, december 2013 (coverfoto)

website van Nick Ervinck

CCXXV – LUCHTVAARTALLEGORIE

bij Domein Raversijde

Deze "vergeten" sculptuur stond lange jaren tegen een buitenmuur van de oude controletoren van de luchthaven in Raversijde. Het pand werd na de bouw van een nieuw luchthavengebouw gebruikt door de Noordzeevliegclub.

Het achterliggende verhaal is merkwaardig : Beeldhouwer was Dries Maertens (Rumbeke, 1900 – 1975), die leerling was geweest aan de Academie in Roeselare. Door een "fout" oorlogsverleden werd hij na de bevrijding gevangen gehouden in het kamp van Sint-Kruis. Van daar uit moest hij met een hele equipe dwangarbeid uitvoeren op de gehavende vliegveldsite van Raversijde : opruimen en herstellingswerkzaamheden.

Gezien zijn beeldhouwerstalent stelde hij voor sculpturen te maken voor de decoratie van het luchthavengebouw. Wat hem werd toegestaan. Dit is een deel van het resultaat.

Deze sculptuur die de luchtvaart symboliseert diende dus als ooit als decoratie aan de inkom van het oude luchthavengebouw.

Het werd, naar aanleiding van de sloop van het gebouw waartegen het aanleunde, verplaatst naar een plek bij de inkom van het Domein Raversijde (2014).

Literatuur :

Approach, 32, mei 2013.

De Zeewacht, 7 november 2014.

www.luchtvaarterfgoed.be

Iconografie :

SAOBB, FT/C4915 (nog geplaatst tegen het oude controlegebouw)

CCXXVI – GEVELSCULPTUUR BAR D'OFFICE

voorheen Lijsterstraat 25

Bronzen gevelsculptuur door Hubert Minnebo uit Stalhille op de gevel van het pand Lijsterstraat 25, sedert 1 maart 2013 in gebruik door Nuvia-Cloud Campus-Bar d'Office, een nieuwsoortige creatieve werk- en ontmoetingsomgeving met kantoorruimte en moderne kantoorfaciliteiten die per dag gehuurd kan worden. Het pand was vroeger het lokale Sabam-bureau.

Sculptuur al niet meer aanwezig in april 2015.

Literatuur :

Berichtgeving in de lokale pers nav. de opening op 1 maart 2013

Iconografie :

is nog in-situ te zien op Google-streetview, versie september 2014

CCXXVII - TIEBLOY

Gazon voor Hendrik Serruysziekenhuis, Kairostraat

Sculptuur in gele kleur in de inmiddels welgekende grillig-organische stijl van beeldhouwer Nick Ervinck.

Geplaatst in de loop van de maand mei 2015.

De locatie was oorspronkelijk een landingsplaats voor medische heli's, maar die functie werd al jaren geleden verlaten. Plaatsen van de sculptuur kan gezien worden als afsluiter van de renovatiewerken uit de jaren 2012-2014. Er is een wettelijke verplichting een bepaald percentage van de bouwkosten te reserveren voor een kunstzinnige inbreng (cf. idem dito in Damiaanziekenhuis). De kunstenaar werd geselecteerd na een selectieprocedure ("wedstrijd" volgens de perstekst) waaraan een vijftiental kunstenaars deelnamen. Kostprijs 75.000 euro plus BTW

Literatuur :

Tips, 4 juni 2015

CCXXVIII – ALTAR

Groot strand; ter hoogte van Thermae Palace hotel

Dit bronzen doorkijk-kunstwerk van Kris Martin stelt de contouren voor van het frame van het Lam-Godsretabel van de Gebroeders Van Eyck (Sint-Baafskathedraal, Gent).

Het werd opgesteld op het Groot Strand ter hoogte van het Thermae Palace hotel, naar aanleiding van de tentoonstelling "De Zee. Hommage aan Jan Hoet" (2014-2015). Nina De Vroome maakte een documentaire over het plaatsen van de sculptuur.

"Altar" wil de bezoeker uitnodigen een blik te werpen op de zee, met haar steeds wisselend aspect.

De sculptuur meet bij benadering 6 bij 5 m. en zit stevig in het zand verankerd. Het werd naderhand aangekocht à €160.000 (helft om helft betaald door Stad Oostende en vzw. De Zee) (2015)(Gemeenteraad november 2015).

Kris Martin (Kortrijk, 1972) woont en werkt in Gent.

Literatuur :

lemmas "Kris Martin" op de Duitstalige en Engelstalige wikipedia

Uit in Oostende, april 2015

CCXXIX -VUURTORENS

Grasveld aanrijzone luchthaven Nieuwpoortsesteenweg

Het concept van "Vuurtorens" van Jacky De Maeyer dateert al uit ca. 2014 : Reeds in 2014 aangekocht door het Stadsbestuur maar de oorspronkelijk voorgestelde lokatie, rondpunt Adolf Van Glabbeke, werd om praktische redenen niet weerhouden.

Op 19 april 2017 tenslotte geïnstalleerd in de groenzone voor de luchthaven, Nieuwpoortsesteenweg.
Drie “torens” met elk een “hoofd” kijkend naar de horizon.

Stabiliteitsstudie en fabricage : Victor Buyck Steel Constructions
Jacky De Maeyer, die in de nabije Luchthavenlaan woont, werd besproken in de bijdragenreeks “Hedendaagse Oostendse Kunstenaars” (1994/282).

Literatuur :
H. BRUTIN, *Jacky De Maeyer*, Tielt (Lannoo), (2003).

CCXXX – GEVELSCULPTUUR DANCING VALENTINO

Verdwenen ca. 1960; eertijds Groentenmarkt 11

De nieuwbouw van de Dancing Valentino werd tijdens het interbellum gerealiseerd in art-décostijl naar plannen van architect D'Helft.

De geveltop werd gedecoreerd met de letters PALAIS VALENTINO DANCING, geflankeerd door twee knielende naakte vrouwen in basreliëf. De naam van de beeldhouwer is ongekend.

Iconografie : SAOBB

(vervolgt)